

ILLUSTRATIE ELIANE GERRITS

Stemrecht

Veel mensen, vooral mannen, vinden het buitengewoon irritant: de stem van jonge vrouwen, vaak hoog opgeleid, waar een „kraakje” in zit. Aan het eind van een zin gaat de stem de diepte in en brengt daar een vibratie voort die kinderen maken als ze een kikker nadoen. Dit stemkraakje is enorm populair. Ik hoor het de hele dag om me heen.

Het verschijnsel heeft een technische benaming: *de vocal fry*. Op internet vond ik een video waarop je een stemband verwaarloosd heen en weer ziet slingeren. Het vergt blijkbaar wat van dit tere orgaan. Maar het lijkt nog meer te vragen van de oren van luisteraars. Vorige week hoorde ik op de radio een schrijfster praten over haar nieuwste boek. Ze paste precies in het krakersprofiel - afgestudeerd aan een topuniversiteit, begin dertig. Ademloos luisterde ik naar haar verhaal. Wat vertelde ze, al krakend, boeiend over haar boek. Ik bestelde het meteen.

Maar nog diezelfde avond las ik op Facebook het relaas van een man die zich alleen maar had lopen ergeren aan haar. Die stem!, begon hij. Mevrouw moest vooral niet denken dat ze sexy was - hij ging er van uit dat dit de bedoeling van haar gekraak was. Integendeel. Een dergelijk geluid joeg mannen bovenop de kast, te beginnen met hem. Hij voegde eraan toe dat hij een

Flessenpost uit de VS

Schrijfster Pia de Jong is met haar gezin verhuisd van Amsterdam naar Princeton, in de VS. Ze schrijft wekelijks over wat haar daar opvalt.

mooie vrouw met kraakstem niet meer aantrekkelijk kon vinden. Geen woord over haar boek.

Kritiek op vrouwen en hun stemgebruik is niet nieuw. Neem *Valleyspeak*, het „sociolect” van rijke pubermeisjes uit de San Fernando Valley, een buitenwijk van Los Angeles, van de jaren zeventig. We kennen nog steeds tieneruitdrukkingen als „like”, „oh my god”, „whatever!”, „totally”. Frank Zappa schreef het lied *Valley Girl* waarin zijn dochter Moon een stukje Valleyspeak liet horen. In een gedateerd filmpje zie je het dan vijftienjarige meisje pareltjes uitspreken als: „*So like, I don't know, I'm like freaking out totally. Oh my God!*” Arme Moon werd daar als een nogal onnozel kind neergezet.

Een ander veelbesproken fenomeen is uptalk, het hoge stemgebruik bij meisjes, waarbij ze elke zin in een vraagteken laten eindigen. Volgens taalsocio-

logen geeft het de indruk dat ze twijfelen bij alles wat ze zeggen en al sprekend bevestiging zoeken, maar dat niet vinden bij hun vriendinnen, omdat die op hun beurt weer aan elke uitspraak lijken te twijfelen, door middel van hun eigen vraagteken. Of niet? Mijn dochter en haar vriendinnen spraken voortdurend op die manier, maar sinds ze allemaal aan kickboksen doen, is dat verdwenen. Onlangs hoorde ik een voorzichtig begin van het zo bekritiseerde kraakje.

Er zijn stemmen die zeggen dat er juist zoveel kritiek op het stemgebruik van (jonge) vrouwen is - over de stem van mannen heeft men het nooit - omdat men liever heeft dat ze zwijgen. *Sois belle et tais-toi*, mooi zijn en mond houden. Het is pas een recente verovering dat vrouwen gehoord worden.

Zo is het geen wonder dat van alle kandidaten in de Amerikaanse presidentsverkiezing alleen Hillary Clinton kritiek krijgt op haar stem. Saai, zeurderig, nasaal. Hard. Niemand hoor je over de stem van Trump, Rubio of Sanders. Als je Hillary hoort, hoor je geen hijgend kindvrouwtje. Je hoort een powerlady. Als je daar niet tegen kan, kan je ook niet tegen haar stem. Zo krijgt het begrip stemrecht een geheel nieuwe lading.

Reacties via piadejong.com